

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 86 0 P 033463 20 Rev
Banjaluka, 03.3.2020. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija: Gorjane Popadić, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Rose Obradović, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja J.M. iz D.S. ... M., koga zastupaju punomoćnici M.Đ. i S.D., advokati iz B., protiv tuženog R.J. iz Ba., G.J. iz B. i AD "J." iz N.G., svi zastupani po punomoćniku M.M., advokatu iz B., radi duga, vrijednost predmeta spora: 150.000,00 KM, odlučujući o reviziji tuženih, izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Doboju broj: 86 0 P 033463 19 Gž 3 od 26.8.2019. godine, na sjednici održanoj dana 03.3.2020. godine, donio je:

PRESUDU

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u iznosu od 1.687,50 KM.

Objasnenje

Stavom I izreke presude Osnovnog suda u Modriči broj: 86 0 P 033463 18 P 4 od 31.01.2019. godine, Ugovor o poklonu nekretnina zaključen 26.5.2011. godine u B. između R.J. (u daljem tekstu: prvotuženi) kao poklonodavca i njegovog sina, G.J. (u daljem tekstu: drugotuženi), kao poklonoprimca, sačinjen kod notara Milana Šubarića, pod brojem: OPU-549/2011, kojim je prvotuženi poklonio drugotuženom nekretnine i Ugovor o kupoprodaji broj: OPU 35/2013 od 21.01.2013. godine zaključen između drugotuženog i AD "J." iz N.G. (u daljem tekstu: trećetuženi), kojim su predmetne nekretnine prenesene u vlasništvo trećetuženog i to: poslovne prostorije u M. u ... u prizemlju, u površini od 117,24 m², i suterenu – podrumu u površini od 103,10 m² (ukupno 220,34 m²), koje se nalaze u zgradi izgrađenoj na k.č. br.1610/4 upisane u Pl. 1960, upisane u Knjizi uloženih ugovora o prodaji poslovnih zgrada, poslovnih prostorija i garaža, list broj: 43 k.o. M., gubi učinak prema drugotuženom i trećetuženom, u dijelu koji je potreban za izmirenje potraživanja tužitelja prema prvotuženom, utvrđeno presudom Vrhovnog suda Republike Srpske broj: 71 0 P 050344 17 Rev od 31.01.2018. godine.

Stavom II iste presude odlučeno je da su tuženi dužni dopustiti tužitelju da naplati svoje potraživanje utvrđeno presudom Vrhovnog suda Republike Srpske broj 71 0 P 050344 17 Rev od 31.01.2018. godine, prodajom gore navedenih nepokretnosti.

Obavezani su tuženi (stav III), da tužitelju solidarno naknade troškove parničnog postupka u iznosu od 14.407,36 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja, 31.01.2019. godine, do isplate, isplatom troškova postupka na poslovni račun punomoćnika M.Đ. i S.D.

Presudom Okružnog suda u Doboju broj: 86 0 P 033463 19 Gž 3 od 26.8.2019. godine, žalba tuženih je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Drugostepenu odluku, blagovremenom revizijom, pobijaju tuženi, zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se obje nižestepene presude ukinu ili da se preinače tako da se odbije tužbeni zahtjev, kao neosnovan, a tužitelj obaveže da im naknadi troškove parničnog postupka.

U odgovoru na reviziju i dopuni tog odgovora, tužitelj predlaže da se revizija odbije, kao neosnovana, i tuženi obavežu da mu naknade troškove sastava odgovora i dopune.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da se utvrdi da su ugovor o poklonu i ugovor o prodaji (bliže opisani u izreci prvostepene presude) bez pravnog dejstva u dijelu koji je potreban za izmirenje njegovog potraživanja koje ima prema prvotuženom, a koje je utvrđeno pravosnažnom sudskom odlukom.

Tokom postupka koji je prethodio donošenju nižestepeni presuda pokazalo se nespornim da su tužitelj i prvotuženi dana 02.10.2002. godine, zaključili ugovor o kupoprodaji akcionarskog kapitala; da je tužitelj u pretežnom dijelu izvršio svoju obavezu iz ugovora i prvotuženom uplatio iznos od 138.500,00 KM; da prvotuženi nije ispunio svoju obavezu, nego je drugom licu prodao kupljeni akcionarski kapital; da je tužitelj tim povodom protiv prvotuženog pokrenuo parnicu, tužbom od 2005. godine; da je nakon više godina ovaj postupak konačno završen presudom Vrhovnog suda broj: 71 0 P 050344 17 Rev od 31.8.2018. godine, kojom su preinačene nižestepene presude i udovoljeno tužbenom zahtjevu, tako što je raskinut naprijed navedeni ugovor o kupoprodaji akcionarskog kapitala i obavezan tuženi (prvotuženi u ovom postupku) da tužitelju (koji je tužitelj i u ovom sporu) isplati iznos od 138.500,00 KM. sa zakonskom zateznom kamatom od 02.10.2002. godine do isplate i da mu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 26.628,30 KM.

Tužitelj je ovaj spor pokrenuo tužbom od 22.4.2014. godine, kada je jednom od ranije donesenih presuda (od 11.11.2013. godine) u naprijed opisanom sporu, prvotuženi takođe bio obavezan da mu isplati iznos od 138.500,00 KM sa pripadajućom kamatom.

Takođe nije sporno da je prvotuženi svoje nekretnine u M. (opisane u izreci prvostepene presude) otuđio, tako što je iste poklonio svome sinu – drugotuženom, Ugovorom o poklonu od 26.05.2011. godine i da je drugotuženi iste nekretnine prodao trećetuženom 21.01.2013. godine, koji je sada u odgovarajućim javnim evidencijama upisan kao njihov vlasnik.

Prvotuženi, prema materijalnim dokazima iz katastarskoknjižnih i zemljišnoknjižnih evidencija, nije evidentiran kao vlasnik niti kao posjednik bilo kakvih nekretnina. On je osnivač i jedini vlasnik preduzeća "J." d.o.o. V., na čijoj imovini je zasnovana hipoteka kao obezbjeđenje vraćanja duga koji prvotuženi ima prema trećem licu. Prvotuženi ostvaruje penziju od 400,00 KM, koja je opterećena izvršenjem.

Polazeći od navedenih činjeničnih utvrđenja, nižestepeni sudovi su zaključili da je tužitelj dokazao da ima osnovano i dospjelo potraživanje prema prvotuženom, da je prvotuženi poklanjanjem predmetnih nekretnina sinu (drugotuženom) doveo u pitanje ostvarenje tog potraživanja, budući da je dokazano da nema druge imovine iz koje bi se ono moglo namiriti, slijedom čega udovoljavaju tužbenom zahtjevu, pozivom na odredbe člana 280, 281, 284. i 285. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te "Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – u daljem tekstu: ZOO).

Odluke nižestepeni sudova su pravilne i zakonite i navodima revizije nisu dovedene u ozbiljnu sumnju.

U ovom postupku se, s obzirom na sadržaj tužbenog zahtjeva, radi o pobijanju dužnikovih pravnih radnji.

Odredbama ZOO navedena su opšta pravila pobijanja dužnikovih pravnih radnji (član 280.), uslovi pobijanja (člana 281.), isključenje pobijanja (član 282.), kako se vrši pobijanje (član 283.), učinak pobijanja (član 284.) i rokovi za podizanje tužbe (član 285). Opšte pretpostavke koje moraju biti ispunjene da bi vjerovnik (ovdje tužitelj) mogao pobijati pravnu radnju svoga dužnika su: da ima dospjelo potraživanje za isplatu; da dužnik nema dovoljno sredstava za ispunjenje vjerovnikovog potraživanja (insolventnost dužnika); da postoji pravna radnja preduzeta na štetu vjerovnika i da postoji oštećenje vjerovnika, s tim da pobijanje omogućava vjerovnikovo potpuno ili djelimično namirenje, te da je tužba podnesena u zakonom propisanom roku.

U konkretnom slučaju, nema sumnje da tužitelj ima potraživanje prema prvotuženom koje je dospjelo na isplatu i prije podnošenja tužbe kojom je pokrenut ovaj spor. O tome najbolje svjedoči presuda Vrhovnog suda broj: 71 0 P 050344 17 Rev od 31.8.2018. godine, kojom je to potraživanje, u iznosu od 138.500,00 KM, konačno potvrđeno i sudskom odlukom, sa obavezom dužnika (prvotuženog) da plati i pripadajuću zateznu kamatu od 02.10.2002. godine. Prema tome, ne stoji navodi revidenta da je to potraživanje nastalo tek donošenjem navedene presude Vrhovnog suda. Ono je postojalo i ranije, ali je tužitelj ishodio i odluku suda kao izvršnu ispravu, jer ga samo tako može prinudno naplatiti, u izvršnom postupku. Osim toga, potraživanje koje ima u vidu odredba člana 281. stav 1. ZOO, u slučaju pobijanja dužnikovih pravnih radnji, i ne mora biti utvrđeno sudskom odlukom.

Tužitelj je od samog početka svoj tužbeni zahtjev temeljio na činjenici da ima potraživanje prema prvotuženom u iznosu od 138.500,00 KM. U tužbi se, u vezi sa dokazivanjem tog potraživanja, pozivao na pravosnažnu sudsku odluku - presudu Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 050344 13 Gž 2 od 11.11.2013. godine (koja je kasnije ukinuta i predmet vraćen na ponovni postupak). Konačno uređenom tužbom se pozvao na sudsku odluku - presudu Vrhovnog suda Republike Srpske broj: 71 0 P 050344 17 Rev 2 od 31.01.2018. godine donesenu u ponovnom postupku. Pri tome nije promijenio istovjetnost tužbenog zahtjeva, nije ga povećao ili stavio neki novi uz postojeći, pa se, suprotno tvrdnji tuženih, ne radi o preinačenju tužbe, o kojem govori odredba člana 56. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 – u daljem tekstu: ZPP). Zato navodi revizije (u kojima se revizija u dobrom dijelu iscrpljuje), istaknuti u ovom pravcu, pozivom na odredbe člana 53, 54, 56. i 57 ZPP, nisu mogli ishoditi drugačiju odluku.

Saglasno izloženom, budući da, kako je naprijed objašnjeno, ne stoji tvrdnja revidenata da je došlo do preinačenja tužbe, neosnovani su i navodi kojima se ističe da tužba nije podnesena u zakonom propisanom roku, o čemu su nižestepeni sudovi dali jasno i argumentovano obrazloženje, koje u svemu prihvata i ovaj sud. Ugovor o poklonu između prvotuženog, kao poklonodavca i njegovog sina - drugotuženog, kao poklonoprimca, zaključen je dana 26.5.2011. godine. Radi se o besteretnom pravnom poslu, pa je zakonska pretpostavka (član 281. stav 2. ZOO), a i izvedeni dokazi na to upućuju, da je drugotuženom (kao kasnije i trećetuženom) bilo poznato da takvim raspolaganjem prvotuženi nanosi štetu tužitelju kao vjerovniku. To je naravno bilo poznato i prvotuženom kao dužniku tužitelja, koji je kao predsjednik upravnog odbora trećetuženog potpisao odluku (od 15.01.2013. godine) o kupovini predmetnih nekretnina u Modriči od drugotuženog, a kao direktor trećetuženog i ugovor o prodaji od 21.01.2013. godine. U takvom slučaju, shodno odredbi člana 285. ZOO, tužba za pobijanje dužnikovih pravnih radnji može se podnijeti u roku od tri godine, računajući od dana

kada je preduzeta pravna radnja koja se pobija. Kako je tužba podnesena 22.4.2014. godine, jasno je da je to urađeno u okviru zakonom propisanog roka.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, koje se ne može pobijati u revizionom postupku, shodno zabrani sadržanoj u odredbi člana 240. stav 2. ZPP, prvotuženi nema druge nepokretne imovine (osim one koju je ugovorom o poklonu, darovao sinu - drugotuženom). Uživalac je penzije, u mjesečnom iznosu od 400,00 KM, koja je već opterećena izvršenjem. Takođe je utvrđeno da preduzeće "Javor" d.o.o. Vlasenica, čiji je osnivač prvotuženi i njegov jedini vlasnik, duguje na ime poreskih obaveza iznos, nešto manji od 1.000.000,00 KM, te da je i prvotuženi, solidarno sa ovim preduzećem, obavezan na plaćanje tih obaveza (zbog čega je i određeno izvršenje pljenidbom dijela njegove penzije). Nije sporno da su nepokretnosti koje su u vlasništvu ovog preduzeća, čija vrijednost je procjenjena na iznos od 300.00,00 KM, opterećene hipotekom (za čije osnivanje je saglasnost dao prvotuženi, kao osnivač, predsjednik upravnog odbora i direktor ovog preduzeća) kojom je garantovano vraćanje zajma koji je prvotuženi uzeo od Željke Mišića, advokata iz Banjaluke, u iznosu od 105.000,00 KM. Prema tome, osnovano nižestepeni sudovi zaključuju da prvotuženi nema imovine iz koje bi tužitelj mogao naplatiti svoje potraživanje i da se to ne bi moglo ostvariti (na čemu insistiraju revidenti) ni prodajom naprijed opisanog preduzeća koje je u vlasništvu prvotuženog.

Imajući u vidu naprijed iznesene razloge, ni ostali navodi revizije nisu mogli ishoditi drugačiju odluku, zbog čega je odlučeno kao u izreci, na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju, jer se ne radi o nužnom trošku koji ima u vidu odredba člana 387. stav 1. ZPP. Ovo tim prije što su u odgovoru uglavnom ponovljeni navodi koji su isticali i tokom postupka.

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarne
Amila Podrašćić